

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO IN OBRT.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Gradišče 17/I. — Št. telef. 552. — Štev. računa pri č. uradu 11.953. — Dopisi se ne vračajo. Plača in toži se v Ljubljani.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za ozemlje SHS:
letno K 150—
za pol leta » 80—
za četrt leta » 45—
mesечно » 15—

Leto IV.

Ljubljana, 12. januarja 1921.

Štev. 3.

VSEBINA: Poset trgovskega ministra v trgovski zbornici v Ljubljani. — O vodnih silah, elektrarnah in sličnem. — Železniška zveza Kočevje-Brod-Moravica-Reka. — Računanje tare pri carinjenju. — Naši čekovni uradi. — Izvoz in uvoz. — Narodno-gospodarske zadeve. — Razno. — Naznanila trgovske in obrtniške zbornice. — Borza. — Tržna poročila.

Poset trgovskega ministra v trgovski zbornici v Ljubljani.

Dne 8. januarja 1921 je počastil naš trgovski minister Dr. Vekoslav Kukovec trgovsko in obrtniško zbornico v Ljubljani s svojim posetom, da stopi v stik z gospodarskimi korporacijami in zasliši ob nastopu svojih poslov kot trgovski minister želje interesentov. Ministrov prihod so pričakovali zbornični svetniki s predsednistvom na čelu, mnogobrojni zastopniki zveze gremijev in zadrug, ljubljanskega gremija in trgovskega društva »Merkur« ter pokrajinske zveze obrtnih zadrug in obrtnega društva v Celju.

Zborovanje je otvoril zbornični predsednik g. Ivan Knez, ki je v svojem pozdravnem govoru poudaril težavno stališče trgovstva pri sedanjih negotovih razmerah, pri vedno rastoči in od vlade umetno ostvarjeni konkurenci združništva.

Minister Dr. Kukovec se je zahvalil za sprejem in razvil na to program svojega delovanja. Ko se je določilo, da ima prevzeti resort trgovskega ministrstva je takoj porabil pravoslavne božične praznike v to, da zasliši iz ust glavnih predstavnikov gospodarstva in trgovine mnjenje o potrebnih ukrepih, da se progresivno zboljšava naše gospodarsko stanje. Nahajamo se na sredi pota iz vojnega gospodarstva k svobodnemu trgovskemu prometu in

delu. Drug za drugim prihajajo naši sosedje k nam s prošnjo, da sklenemo z njimi trgovske pogodbe. Oglasila se je že Francija, pripravljala se je že pogodba z Nemčijo, posebno važna pa je pogodba z Italijani, kjer smo mi kot mejači najbolj interesirani. Pojavil se je iz krogov industrije klic in zahteva po zaščiti. Težko se je odločiti za tako dalekosežen ukrep, ki ima svoje dobre in slabe posledice, ker je treba predvsem vpoštevati splošne in državne interese. Ta težka vprašanja dajo se rešiti le v vzajemni kooperaciji in v stalnem stiku med ministrstvom in interesenti. Na strani ministra je najboljša volja storiti to, kar se pod danimi razmerami da doseči, vendar pričakuje odkritosrčnosti od strani interesentov, da bodo oni v svojih zahtevah uvidevni in zmerni.

V imenu zveze industrijcev je pozdravil g. ministra predsednik Zveze g. D. Hribar omenjajoč, da bo svoječasno poročal ministru o treh glavnih vprašanjih in sicer o valuti, o fiskalni carini in drugem domu, kjer naj bi bili zastopani gospodarski krogi, ki v sedanjem parlamentu nimajo izdatne zaslombe.

V imenu Zveze gremijev je podal njen načelnik g. I. Jelačin ml. sledeči referat:

Gospod minister nam je izkazal izredno čest, da se je po prevzetju dolžnosti resorta trgovskega in industrijskega ministra odtrgal, dasi preobložen z drugimi posli toliko časa, da je stopil med nas, da zasliši naše težnje in nam po možnosti skuša pomagati. Iz srca smo hvaležni gospodu ministru za njegovo pozornost, katero nočemo zlorabiti, da pridemo z malenkostnimi zadevami.

Naša stremjenja in želje so znane. Nimamo nič novega povedati, kakor ponoviti že opetovano tolmačene prošnje s pričakovanjem, da bo našemu

ministru dana možnost in prilika vsaj nekatere glavne iz njih uresničiti.

Kakor smo takoj po podpisu rapske pogodbe imeli priliko prositi gospoda ministra, da zahteva v ministrskem svetu zanj kompenzacijo, ponavljamo vnovič, da smatramo Kočevsko-Brodsko železnico za najvažnejšo za Slovenijo direktno življenjsko vprašanje in ga prosimo, da posveti tej zvezi vso pozornost. Načrti so gotovi, predela v teku, gre se le za zagotovitev udeležbe države na tej zvezi. To je naš dohod k morju, brez tega bo propadla Ljubljana in Slovenija in trgovina se bo osredotočila v Zagreb.

Enako važna je zveza Prekmurja in Ljutomerske doline z Ormožem. Ta dra okrožja sta vsled pomanjkanja redne zveze zadnjega pol leta zelo trpela in prebivalstvu teh pokrajin je treba pomagati, jih prikleniti z železnico na Slovenijo. Istotako je za razširjenje zvez z našim zaledjem potrebna zveza Rogatec-Krapina, ki je jako kratka in lahko izvedljiva.

Vprašanje carinske administracije je kljub podrobnim sklepom interministerijalne carinske komisije nerešeno. Radi krize se od novembra še ni izvršilo zadevnih sklepov. Glavno je, da finančni minister podpiše priložene mu ukaze za imenovanje carinskih revizorjev v Maribor in Ljubljano. Maribor je postala, kakor je iz izkaza dohodkov razvidno največja carinarnica cele kraljevine, posebno v izvoznem prometu. Na obeh carinarnicah potrebujemo še najmanj po 6 revizorjev, da bodo mogli fizično zmagati promet brez vedno rastočega zastojanja. Za g. Jovanoviča, ki je kot ekspoziran uradnik generalne direktije carine v Beogradu, določen za nadzorovanje dela carinarnic v Sloveniji, bi kazalo sistemizirati mesto pri delega-

ciji ministrstva financ, pokrajinskega carinskega inspektorja ali ravnatelja, ki bi razen nadzora vanja dobil tudi kompetenco za manipulativne zadeve, kakor so carinska potrdila, zadeve zaznambenega prometa, manjše reklamacije in pritožbe itd. Omenjamo pri tem, da je to v interesu službe in prometa potrebno in da ima delegacija v vsakem drugem resortu, kakor je g. ministru kot bivšem poverjeniku znano, svoj obširen delokrog.

Nalogi za stavbo carinskih skladišč so že dani železnici, treba bi bilo le, da se še ostali sklepi komisije, katero je vodil insp. Tih. Veljkovič, izvršijo. S tem bi bilo ogromno ustreženo našemu trgovcu in našem prometu.

Dalje bi prosili, da se izdajo predpisi za ambalažni, reparaturni in predelovalni promet. Sedaj je tak promet radi izvozne carine in zavarovanja valute zvezan z neverjetnimi težavami. Treba bi bilo tu nekaj olajšave, ker so naše tvrdke in industrije navezane na tak promet z inozemstvom. Posebno opozarjamo na carine prosto vračanje sodov iz Avstrije, ki so bili še pred vpeljavo carinske meje izvoženi iz Štajerske. Takih sodov se nahaja zunaj še nad 3.000 komadov.

Zadnji čas se je pojavila v naši industriji usodepolna stagnacija, ki je dala povod jaki zahtevi po zaščitni carini. Nam trgovcem, ki zastopamo tu bolj stališče konzumenta, je obstoj in razvoj industrije zelo važen in drag. Zato mislimo, da je najboljša podpora naše industrije razširjenje veljavnosti srbskega zakona za podpomaganje domače industrije iz leta 1898 tudi na naše kraje. S tem bo dana potrebna diferenciacija tuzemske industrije napram starejši in konkurenci zmožnejši inozemski. V

O vodnih silah, elektrarnah in sličnem.

Predaval na sestanku elektrarn 9. okt. 1919 g. ing. Dušan Serbec.

(Nadaljevanje).

Tovarne za dušik nižje Ruš ne bi bilo, če se ne bi gradila elektrarna pri Palu. Tovarna za elektrode bi mesto na Bleški dobri stala mogoče na Koroškem, če bi ne bilo Zavrtniške elektrarne. Tudi mestne elektrarne v Beljaku in Celovcu so privabile večje industrije. Ne bi prestavil ameriškega pregovor »let the country, but make a railway and the railway will taken the country« doslovno »pusti d. želo pri miru, a zidaj železnico in železnica ti bo osvojila deželo«, temveč prosto »ustvari podlago za razvoj in dežela se bo sama ob sebi razvila«.

Bivši deželni odbor kranjski je hotel zadostiti tej gospodarski zahtevi in se je že pred desetimi leti pričel baviti s to zadevo. Smoteno je skušal izkoriščati vodne sile kranjske dežele, si pridobil celo vrsto projektov. Vstvaril si je velikopotezne načrte, ter se v njih dosegu neprestano boril s špekulacijo, še bolj pa z nemškim birokratizmom, ki mu je stoječ pod vplivom nemškega Volksrata z vsemi močmi nasprotoval, ker bi vresničenje teh načrtov pomenilo

gospodarsko osamosvojitve vsaj kranjske dežele. Delokrog mu je bil omejen, ker preko dežele ni mogel segati. Edino, kjer se tozadevno njegovo delovanje izpostavlja možni kritiki, bi bilo, da se je preveč zgubljalo v prej omenjenih bojih in v svojih načrtih, ter se premalo bavil z konkretnimi možnostmi. Vprašanje nastane, kdo bi to delo nadaljeval in v kateri smeri. Deželni odbor kranjski je svojčas nameraval si vstvariti na Kranjskem monopol proizvodnje in razpečevanja električne sile. Bil je v to poklican kot prvi gospodarski faktor kranjske dežele in edini, ki je zmogel finančnejše težave. Položaj bo sedaj precej drugačen. Dobimo centralno oblast, proti kateri se nam ne bo treba boriti, temveč v kateri bomo soddločevali.

Nadaljni ustroj države še ni jasen, bodo poleg močne centralne oblasti še krajevne v varstvo lokalnih interesov, ali se bodo posamezna tri plemena gospodarsko deloma ločila po neki vrsti avtonomije. Pa naj bo kakorkoli, za enotnost v celi državi bo imela skrbeti centralna oblast. Omenim v tem oziru le vprašanje elektrifikacije železnic, do katere brezdomno prej ali slej pride.

Vsa zadeva električnih central tudi še ni toliko pojasnjena, da bi mogel človek že danes trditi, da ne bo v prihodnosti kedaj prišlo do državnega

monopola. Da ostane pot v to odprta, bi imela skrbeti centralna oblast, katere nalog bi pa tudi bilo povspesjevanje električnih naprav po vsej državi z vsemi možnimi sredstvi. Monopol je v obče mogoče še le, če je razvoj napredoval do gotove višine ne glede na to, da bi bil monopol na luč in delovno silo nekaj odlozrega in vznjujal pomisleke s stališča javnega blagostanja — vide cene tobaka v minuli vojski — danes, ko je vsa Jugoslavija v tem oziru še deviška, bi kak monopol le vbičaj druge vstvarjajoče sile, bodisi zasebne, bodisi javne, lokalne ali širje. Pri važnih podjetjih bi kazalo, da se država sama udeleži, da si zasigura primeren vpliv in bi tako v slučaju potrebe tudi posredovala med posameznimi javnimi zastopi, ki bi prišli v poštev ozir. event. med temi in med zasebnimi udeleženci. Tako delovanje tudi ne bi izključilo, da bi v gotovih slučajih država sama tudi nastopila kot podjetnica. Brez dvoma bi bila v to poklicana, ker je električnih daljnovodov smatrati vsekakor za moderna prometna sredstva in če skrbi država a fond perdu glede neposrednega dobička za ceste in če potrebno, tudi za železnice, je gotovo tudi dolžna, vsaj izdatno sodelovati pri zgradbi daljnovodov, ki prevažajo premož in svetilne snovi v obliki elektrike. V zadostno velikem štilu in seveda pri primernem

konsumu, oboje bi bilo kakor bom pozneje navedel, mogoče, je transport premoga v obliki elektrike celo ceneje, kot po železnici. Tem večji je narodno-gospodarski hasek, če proizvaja silo, ki jo prevažajo daljnovod, vodna moč. Posito, da se v naši novi domovini vstvarjajo plemenske avtonomije, se bodo te začetkoma naravno intenzivnejše bavile s predmetnim vprašanjem, že radi tega, ker bo njih stik z lastnimi sodežalami ožji kot bo razmerje med državo in istimi in ker bo predvsem v njih ožjem interesu povzdigniti narodno gospodarsko svoje lastno, avtonomno ozemlje. Mogoče je celo, da bi bila vstvarjajoča sila zdravega tekmovalja avtonomij največja. Na vsak način pa bi bilo neprimerno, pa tudi nespametno, če avtonomije ne bi zahtevale v čim največji meri sodelovanje države. Elektrarne še dolgo lahko pasivno bilancirajo, ko so predvsem za državo in druge javne oblasti v njih okoliših že zdavnaj aktivne, ne z ozirom na neposredne davke in doklade. ki jih plačajo, temveč predvsem vsled posrednega haska po povzdigi davčne moči celega okraja. Dobiček od tega ima v prvi vrsti država, ki dobiva neposredne davke in v drugi vrsti šele avtonomije, ki bi sprejemale doklade na te davke. Posredni dobiček države bi pa bil v slučaju izkoriščanja vodne sile tudi iskati v premožgu, ki postane

preteklih dveh letih ni imela naša industrija dovolj vladne podpore pri trgovskih pogodbah in podeljevanju kreditov, da bi bila mogla nabaviti dovolj surovin in za primerno ceno. Prosili bi v tem oziru izdatne podpore.

V novi finančni zakon bi želeli, da se sprejmejo potrebni krediti za to, da se pri nas razvijejo nekatere nujno potrebne nove stroke domače industrije in sicer igračarska industrija, usnjarska in papirnaga-galanterija, keramična in umetnomizarska industrija. O tem je cel načrt podal načelnik M. M. Savič v svojem spisu o obrtnostrokovnem šolstvu. Razvoj teh strok je potreben, da začnemo namesto surovin izvažati fabrikate in kriti potrebo galanterije po možnosti doma.

Slovenska industrija in obrt zamislija letos napraviti vzorčni vele-sejem v Ljubljani, katerega prvi namen je, zblížiti naše gospodarske kroge, seznaniti naše sorojake iz Srbije, Bosne in Hrvaške ter Vojvodine z domačo industrijsko produkcijo. Prosili bi gosp. ministra v tem oziru gnotne in moralne podpore, da v polnem obsegu uresničimo misijo in idejo prvega sejma.

Prednikom gospoda ministra se imamo zahvaliti, da imamo sedaj v Ljubljani, po tolikih desetletjih brez-uspešne borbe pod Avstrijo, uresničeno našo slovensko trgovsko akademijo. Je sicer gost še v sfavi državne gimnazije, vendar smemo izreči smelo nado, da nam bo naš gospod minister pripomogel morda že v tekočem letu, da se položi temelj za zgradbo stavbe za prosveto našega trgovskega naraščaja in inteligence.

Vsled nekaterih vladnih ukrepov v zadnjem času je postalo razmerje trgovstva proti združništvu zelo napeto. Trgovina stoji že nad poldrugo leto pod kontrolo in ima ravno za dosego letošnjega budžetnega ravnotežja plačati velike davke, predvsem jako občutne davke na vojne dobičke. Konkurenco združništva, ki naj predstavlja organiziranega konzumenta, trgovstvo rade volje pripušča in sprejema brez ugovora. Ne more pa iz načelnih razlogov dopuščati, da vlada sili uradništvo s prisilnim odtegotvanjem plače vstopiti v zadrugo; da se dajejo zadrugam brezobrestna posojila, medtem ko mora trgovec plačevati direktno oderuške obresti, da so zadruge oproščene potom Avramovičevega Saveza 100% prometnega davka pri uvozu in 50% pri izvozu. S tem se ustvarja nečuvna protekcija združništvu in nelojalna konkurenca trgovstvu, proti kateri vse organizirano trgovstvo najodločneje protestira. Trgovstvo pričakuje, da bo v Vas našlo zaščito, da se bo tako enostransko podpiranje zadrug na škodo trgovine prenehalo.

Ker se nahaja devizna centrala v likvidaciji, dovolili bi si opozoriti gospoda ministra, da je vprašanje

nekaterih kavcij bivše devizne centrale v Ljubljani še nerešeno. Pri likvidaciji Centralni upravi je še neodločeno vprašanje izplačila kurzne difference za dobo od 15. oktobra 1919 do 12. januarja 1920 na kompenzacijsko pogodbo z Avstrijo. Gre se tu za svoto 30 milijonov kron, od česar odpade na Slovenijo svojih 5 do 6 milijonov kron.

Pojasniti moramo tudi svoje stališče glede novih monopolov. Trgovstvo se ne strinja s tem, da se spe-cerijski stroki dnevno odvzemajo novi predmeti in sicer vedno važnejši. Za soljo je prišel na vrsto sladkor in vžigalice. Ni dopustno, da se radi par tuzemskih tovarov, ki izdelujejo zelo slab produkt, prepove poklicni trgovini vsak uvoz vžigalic. Zahtevamo, da se dovoli zopet prosta konkurenca proti plačanju monopolne takse. Enako protestiramo proti temu, da bi trgovino s sladkorjem prevzela monopolna uprava. Obenem zahtevamo, da se ukine samo v Sloveniji veljavna prepoved točenja žganih pijač, ker je vzrok namreč svoječasna stavka železničarjev že davno končana.

Želeli bi, da se obljubljena revizija uvozne prepovedi z dne 23. marca 1920 čimprej izvrši in se izloči iz prepovedi vse vsakdanje potrebščine, ki ne spadajo med luksus.

Prosimo, da bi se državni gospodarski svet reorganiziral, kakor je svoječasno podala zbornica svoje mnenje, da bi bila tudi stanovsko Zveza gremijev v njem zastopana, da bi bilo ravnotežje med trgovstvom in združništvom primerno varovano.

Dalje bi bilo primerno, da se cenilne komisije za odmerjenje davkov, kakor so obstojale v mirodobnem času, zopet vzpostavijo in omeji sedanji način anonimnega poizvedovanja v premoženjskih razmerah.

Male kroge interesira predvsem v finančnem zakonu predvidena likvidacija 20% prisilnega posojila ob priliki zamenjave denarja, da se čimprej izvrši; dalje je zamenjava drobica že zelo nujna in končno bi bilo pospešiti prenos poštnočekovne in hranilne imovine iz Avstrije k nam. Za notranji trgovski promet bi bilo velike važnosti, da se uresniči projekt dr. Maričiča iz Zagreba, da se za celo državo ustanovi enoten čekovni urad. Tudi bi se lahko že pričelo v čekovnem prometu z obrestovanjem vlog, ker je za imovino predpisano visoko-obrestno državno posojilo.

Glavna naloga najbližje bodočnosti je, dovršitev nacionalizacije tujih podjetij, prenos njih sedeža u Jugoslavijo in odprava sekvestrov. Nekoliko v zvezi s tem vprašanjem je prenos imovine naših državljanov iz Avstrije in druge likvidacijske agende v bivšo monarhijo. V tem oziru je Avstrija proti nam nastopala še vedno skrajno provokantno in zato pričakujemo od gospoda ministra, da bi pri novih

trgovskih pogajanjih varoval naše interese in ne odnehal od zahteve junktima, s katerim smo bili to pot propadli.

Še vedno nerešeno visi vprašanje reforme oziroma izpopolnitve trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani. V tej smeri bi želeli takojšnje kompletacije zbornice potom kooptiranja, da bi se moglo v tej važni dobi uspešno delovati za gospodarstvo.

Želeli bi, da se konzularna poročila, ki so za trgovski svet jako važna, publicirajo in pošiljajo trgovskim in gospodarskim korporacijam, kakor je bil svoječasno običaj v Avstriji.

Opozoriti bi si dovolili tudi na potrebo, da se trgovske in konzularne oblasti zanimajo in organizirajo izseljevanje iz naše države, ker eksploatirajo to sedaj izključno inozemski agenti, ki izkoriščajo naše ljudstvo na nečuvnen način.

Z zamenjavo perperov je postalo vprašanje definitivne rešitve našega valutnega vprašanja zopet aktualno. Gospodarske korporacije stoji tozadevno na starih, svoječasnih sklepih, da je re-lacija največja gospodarska nasreča in provzročila neopravičene konjunktore in eksploatacijo prečanstva. Pri tem opozarjamo samo na vedno rastočo inflacijo dinarjev, katere Narodna banka brez pravega povoda izdaja.

Te glavne težnje trgovstva so gospodu ministru že po večini znane in smo jih le ponovili, da vnovič zaprosimo gospoda ministra, da nas podpira pri njih rešitvi.

Za zvezo pokrajinskih obrtnih zdru-g je pozdravil g. ministra njen načelnik g. Franchetti, ki je v svojem govoru zlasti poudarjal, da naj g. minister stremi za tem, da se bo srbski zakon o radnjama, ki je v sedanjih obliki za nas nesprejemljiv temeljito moderniziral in spremenil z ozirom na do sedaj pri nas veljaven obrtni zakon. V ta namen naj bi osnoval obrtni državni svet in sklicale anketo, ki bi celo smer temeljito proučile, predno se tozadevno odloča. Nato se je govornik še dotaknil vprašanja visokih doklad za bolniške blagajne in drugih perečih obrtnih vprašanj. Za njim je zborniški svetnik gosp. I. Perdan poročal o sedanjem načinu odmerjanja davkov za trgovce in obrtnike in prosil, da se mirodopske cenilne komisije zopet vzpostavijo. Končno je poverjenik za socialno skrb g. A. Ribnikar poročal o anketah, ki se vršijo sedaj na vladi o zastopu v industriji, kar povzroča dnevno bolj rastočo brezposelnost, ki je v sedanjem času baš največji državni sovražnik. Slikal je razvoj razmer pri Kranjski industrijski družbi na Jesenicah, kjer vsled visoke izvozne carine na elektrode in nizke uvozne carine za železo počiva delo, navajal je posledice izvozne carine pri cinkarni v Celju, ki je državno podjetje, ter v jeklanah v Ravnah, ker država naroča svoje potrebe v Pešti in na Dunaju, namesto, da bi jih dala delati doma. Omenil je tudi stanje Veške papirnice, ki ne more dobiti nujno potrebnih obrestnih sredstev, ker se ne dovoli izvoza male količine premoga v kompenzacijo.

G. minister je z zanimanjem sledil izvajanjem posameznih govornikov in podal potrebna pojasnila o stanju važnejših vprašanj. Nato je g. minister sprejemal v audienci zastopnike posameznih industrijskih in trgovskih skupin, predvsem delegate Trboveljske družbe, kjer se je informiral o stanju delavskih pogajanj.

Železniška zveza Kočevje-Brod-Moravica-Reku.

Dne 31. decembra l. l. se je vršil v Kočevju shod interesentov in zastopnikov Ljubljane in dolenskih občin za železniško zvezo z Reko in morjem, ki je po sklenjeni rapalski pogodbi z Italijo za Slovenijo največjega pomena in življenske važnosti. Shod, ki ga je sklical g. A. Kafež, je bil zelo dobro obiskan in je pokazal, da se za vprašanje in izvršitev te železnice ne zanimajo samo trgovci in industrijalci, ampak tudi naši kmetje in obrtniki, ki so enako interesirani, da se čimprej oslobodimo laške nadležnosti in laškega upliva. Na shodu je poročal g. Ivan

Mohorič, adjunkt trg. in obrtne zbornice v Ljubljani, kaj se je do danes glede te železnice že storilo in obširno utemeljil njeno potrebo v gospodarskem in političnem oziru. Na podlagi načrtov in tras, ki jih je izdelal g. stavbni svetnik ing. dr. Musyl z Dunaja, je popisal snujočo se železnico g. ing. Svajger, ki je poudaril pred vsem njeno prednost pred traso preko Črnomlja. Kočevska železnica nas bi zvezala tako z Reko, kakor tudi z Dalmacijo po najkrajši in najugodnejši poti, saj je ta proga od Ljubljane preko Broda na Reko 92 km krajša, kakor ona preko Črnomlja. Enako je tudi z Dalmacijo. Vrh tega je pa ta proga tudi velikega lokalnega pomena, ker bi spojila s svetom vsobrodsko in čabarsko dolino. Tudi se delajo pri Skadru nad Brodom velike vodne električne centrale, ki so že skoro dogotovljene. Ustanovila se je dalje še akcijska družba, za izrabo vodnih sil na Kupici in Čabranki, ki leže vse v sferi brodskega kolodvora. Na shodu je vladalo soglasno mnenje glede nujnosti te železnice; predvsem so to poudarjali zastopniki občin. Govoril je nadalje narodni zastopnik gospod Karl Škulj, ki je opozarjal zlasti na složno delovanje vseh interesiranih faktorjev in naših strank, da se naš načrt čimprej uresniči, ter na finančne žrtve, ki jih moramo doprinesiti, da se kolikor hitro mogoče udeležimo naši sklepi.

Narodni zastopnik gospod Pucelj se je zanimal za našo železnico v prvi vrsti s stališča kmetijskega stanu in obljubil, da hoče delovati pri zemlj-radniškem klubu v Beogradu, da bo podpiral udeležitev naših načrtov.

Na shodu je bila zastopana trg. in obrtna zbornica v Ljubljani, zvezo industrijev je zastopal ing. Šuklje, upravni svet dolenskih železnice gosp. Dragotin Hribar in g. nadrevident Leitgeb. Na shodu so bili zastopniki uradov, trgovskih gremijev, tukajšne industrije in vseh industrijskih družb okraja. Nadalje se je izvolil odbor, ki bo storil vse potrebno, da se gradnja te železnice pospeši. Za predsednika tega odbora je bil izvoljen ljubljanski župan in narodni poslanec gospod dr. Ivan Tavčar, za podpredsednika oba narodna zastopnika v konstituantu g. Karl Škulj iz Dolenje vasi pri Ribnici in g. Ivan Pucelj iz Velikih-Lašč ter gospod Dragotin Hribar, upravni svetnik dolenskih železnice itd.

Na predlog g. Fajdige iz Sodražice in g. Ivana Rusa iz Loškega potoka, se je sprejela resolucija, da se mora storiti vse, da dobimo tudi zvezo Rakek-Sodražica-Zlebič, da bomo zamogli neovirano vršiti promet po svoji zemlji.

Računanje tare pri carinjenju.

Ena glavnih točk carinskega zakona so tudi pravila o tari. Ta so takorekoč podlaga carinenja. Pravilno izvrševanje tega zahteva tudi temeljito poznanje in upoštevanje teh pravil. Nepoznanje ali pa slabo tolmačenje, povzroča trgovcu oziroma prejemalcu blaga zbog visoke carine nemalokrat občutno škodo. Da bi se mogel trgovec prepričati, da li se mu je v tem obziru zgodila krivica s tem, da se mu ni tara po predpisih odbila ali vračunala, mora biti več tem pravilam. Ker so pa ta pravila v carinskem zakonu še precej zamotana, da se v njih le oni dobro spozna, kdor jih je večkrat praktično izvajal, in to je trgovcu skoro nemogoče, zato podajamo v naslednjem o njih kratka, vsakomur umljiva pojasnila.

Blago se v prometu prevaža ali prosto, t. j. brez zavoja, kakor n. pr. kamenje, železo, drva itd., ali pa z zavojem, ki služi edinole temu, da se blago pri prevažanju ne kvari.

Zavoji, ki varujejo blago na zunaj, so zunanji zavoji; varujejo pa blago v teh še drugi zavoji, imenujemo te poslednje notranje zavoje.

Teža blaga brez nikakega zavoja je lastna teža.

Teža blaga z zunanjim zavojem in z vsemi notranjimi zavoji je kosmata ali bruto teža.

Čista ali neto teža je pa ona, ki se dobi po odbitku zunanjega zavoja, t. j. tare od bruto teže. Zunanji

prost za izvoz in v svetilih, ki jih ni treba več uvažati. Izmenjavanje blaga z inozemstvom bo v prehodni dobi, dokler svetovno gospodarstvo ne najde svojega ravnotežja, kar se vsekakor ne bo tako hitro zgodilo, izredne važnosti, pa tudi pozneje bo za državo vsak aktivum v trgovski bilanci dobro došel.

Predno preidemo h konkretnem slučaju, hočem na kratko razpravljati o rentabiliteti elektrarn v obče. Razun za prav majhne elektrarne, katerih stavbena doba je kratka, in pri katerih se vsacega bodočega odjemalca takorekoč osebno pozna, je vsak natančen preliminarni rentabilitetni račun po mojem mnenju brezsmiseln. Letni stroški, obrestovanje stavbnega kapitala in obratne potrebščine se dajo kolikortoliko v naprej določiti, ne pa dohodki. Nobena večja industrija se ne bo hotela leta naprej vezati, da bo odjemala električno silo, kadar bo na razpolago, za primerno ceno. Le, če se ji jo ponudi na pol zastonj, bo mogoče podpisala obvezno prigrisniso.

Drugi, ki nameravajo kako novo podjetje, se ne pozna, ker se predpriprave vselej vršijo natiroma. skrivaj. Razmere se pa na mah spremenijo, kadar začne elektrarna poslovati, od takrat naprej ni bolje informiranega, tako glede obrti, kakor glede industrije, v okolišju svojega omrežja, kot je vodstvo elek-

trarne. Smelo trdim, da so tudi cenitve bodočega konzuma, na podlagi števila prebivalstva, v preliminarne proračunu le pesek v oči za dotičnike, za katere je ta proračun namenjen. Po statistiki bivših avstrijskih javnih elektrarn iz l. 1911, je varijiral priklopljen konzum na tisoč prebivalcev za razsvetljavo od okroglo 5 do 220 kilovatov, za gonilno silo od 2 do 96 kilovatov letno. Vselej je tedaj mogoče v naprej računati s številkami in sicer s takimi, ki se jih da podpreti z literaturo in z izkušnjami, da se poda silajno aktivno ali hudo pasivno sliko, kakor pač služi najbolje namenu, ki se ga hoče s takim računom doseči. Edina rečna pot, po kateri pa je seveda jako težko potrebnega finančnika ali včasih lajka in širno javnost prepričati o prospevanju snujočega se podjetja v dokazu, da je mogoče kilovatno uro proizvajati po tako nizki ceni, da zamore vspešno konkurirati s kaloričnim proizvajanjem sile v manjši meri tam, kjer se njegovo omrežje razteza, ter da so o tem okolišju predpogoji za vstvarjanje in razvoj industrije podani. Seveda tudi to ni dobesedno vzeti, temveč le kot smernico.

(Dalje prihodnjic).

Trgovci! Razširjajte in berite „Trgovski List“

zavoji se zopet dele v običajne, neobičajne in nepopolne.

Običajni zavoji so oni, kateri se v prometu navadno upotrebljavajo in so kot taki po carinskem zakonu priznani. Ti zavoji se ne carinajo, ampak se od bruto teže odbijejo kot tara in sicer po odstotku, določenem v tarifu ali pa s tehtanjem.

Neobičajni zavoji so oni, ki po carinskem tarifu niso kot običajni priznani.

Kot neobičajni se tudi smatrajo prosti predmeti, ki ščitijo blago med vožnjo, ali pa ločijo posamezne nakladne kose, kakor n. pr. tramovi, pokrivala žaganic itd.

Nepopolni so oni priznati običajni zavoji, ki niso v celoti, na primer sodi brez dna, bednji brez pokrivača itd., ali pa oni, ki se po veličini in teži očitno razlikujejo od navadnih takih zavojev, to je, da so lažji ali težji.

Neobičajni in nepopolni zavoji se navadno carinijo po kakovosti stvari, ako carina blaga prekaša 10 dinarjev za 100 kg.

Kot običajni, priznani zunanji zavoji so:

Zavoji, okviri in drugi predmeti iz mehkega lesa, prosto izdelani, nepobarvani.

Sodi, dvojnatih sodi in čebri iz trdega ali mehkega lesa, prosto izdelani, nepobarvani.

Kosi in pletice, proste, pletene, iz bek, ločja ali trstike, neprebarvani in neprelakirani.

Bale in vreče iz navadnega, enostavnega platna za zavijanje blaga, iz konoplja ali jute in iz slannatih in slanih platin.

Mehovi iz navadnih surovih kož, prosto izdelani.

Železni cilindri in bobni.

Zavoji z blagom v teži izpod 10 kg se smatrajo za neobičajne in se carinijo za sebe. Nahaja se pa blago v dvojnatih kot priznanih navedenih zavojih, v tem slučaju se upošteva kot tara samo en zavoj in sicer zunanji.

Vse blago delimo torej v ono, ki se uvaža v zunanjih ali notranjih zavojih, in to, ki se carini skupaj z zavoji ali pa brez zavojev.

A. Zunanji zavoji.

I. Po bruto teži (oziroma z zavoji skupaj) se carini:

1. Vse blago, bodisi v običajnih (priznatih), neobičajnih ali nepopolnih zavojih, ki plača do 10 dinarjev za 100 kg carino (po maksimalni ali minimalni postavki).

Neobičajni zavoji ne smejo pa plačati večje carine nego njih vsebina.

2. Vse tekočine z neposrednimi zavoji, so li ti običajni ali ne, enako, ako so njih neposredni zavoji neobičajni in se nahajajo še v drugih običajnih zavojih.

3. Nepopolni zavoji z enostavnim blagom.

4. Blago, zavezano z žico ali vrvjo. Uvozi se pa blago, ki plača carino po bruto teži, prosto ali pa v neobičajnem zavoju. Tedaj se teži blaga doda še teža običajnega zavoja in sicer po najvišjem odstotku, ki je določen v tarifi na tak zavoj.

Uvozi se pa tako blago v nepopolnem zavoju, doda se teži tega blaga še 10% dodatek.

Enako se doda tekočini, ki se uvozi v neobičajnih zavojih, teža običajnega zavoja za take tekočine. Tekočini, ki se carini po bruto teži in se uvaža v posebnih železnih cisternah, se doda lastni teži še 17% dodatek.

Vsebuje le običajni zavoj blago raznovrstnih tarifnih postavk, ki se vse carinuje po bruto teži, se doda teža zavoja onemu blagu, ki je v največji meri. So pa te teže enake, potem se teža zavoja porazdeli na vsako blago enakomerno.

II. Neto teža.

Po neto teži se carini:

1. Blago, ki po maksimalni ali minimalni postavki plača več kot 10 dinarjev za 100 kg, bodisi, da je v običajnih, neobičajnih ali nepopolnih zavojih. Pri takem blagu se običajni priznani zavoji edbivajo kot tara brez plačanja carine. Neobičajni in nepopolni zavoji se pa carinijo za sebe po kakovosti stvari.

2. Ako se nahajajo tekočine z neposrednimi zavoji še v drugih običajnih, priznatih zavojih in plačajo carino preko

10 dinarjev (maksimalno ali minimalno) za 100 kg.

3. Blago, ki se uvaža v nepopolnih zavojih in spada v razne tarifske postavke.

Zavoj se carini zase po kakovosti stvari.

B. Notranji zavoji.

I. Notranji zavoji, ki se carinijo za sebe:

1. Škatle iz papirja in lepenke, v katerih se uvaža šiveno blago (perilo, obleka in slično blago) čipke, veznine, tkanine, niti in predivo, klobuki, čevlji, palice, dežniki, krznina, rokavice, umetne cvetlice, usnjate denarnice, tobačnice in pasi.

2. Škatlice, v katerih so glavniki.

3. Prevlake iz voščenega platna in usnjate, katere se uvažajo poleg onih iz navadnih tkanin.

4. Platnice, listnice in lepenke, v katerih se samo vložene knjige, note, slike itd.

5. Škatlice, skrinjice, obodki, v katerih se nahaja zlati ali srebrni nakit.

6. Taške in škatlice za hišni ali potni neceser.

7. Knjižice ali lističi, v katerih se uvažajo zlati lističi t. p. 530.

8. S katramom napojene tkanine iz jute, za zavijanje železnih čevljev.

9. Lahki in skupno spojeni slannati zavijki na steklenicah in drugih steklenih predmetih.

10. Slama, mah, seno, papir, žaganje in druge stvari, ki v zunanjih zavojih čuvajo blago pred kvarom, se ne vstavijo v neto težino blaga, ampak se dodajo teži zunanjega zavoja.

II. Notranji zavoji, ki se carinijo z blagom.

1. Vsi notranji zavoji, ki blago neposredno hermetično zatvarjajo in ki se z blagom skupaj prodajajo na pr. zdravila v škatljicah, konserve v dozah, pecivo v nalašč pripravljenih zavitkih in tako dalje.

2. Škatlice, v katerih se uvaža vošek za pečatenje, peresa za pisanje, stenj, skrob, toaletno milo, hektografična masa, poedine igracke in ure budilnice.

3. Pisemski papir, dopisnice (izuzetih onih iz tarife 459) v škatlah in drugih lesenih ali papirnatih zavojih, kakor tudi v onih iz lepenke, carinijo se skupno s zavojem po tarifni postavki 469.

4. Vsakovrstni zavoji, kateri niso ne običajni in ne dragoceni in ki so izdelani po obliki predmeta, ki se uvaža, kakor na primer škatljice za cirkle, nože, instrumente, strelna orožje, pokrivala za polske stroje, prost nakit, svilene prevlake za nesvilene dežnike.

5. Papirnat zavoj, vrečice, prosto z smolo ali voskom namočeno platno, v katerih se uvažajo tkanine, konfekcija, jestvine, prediva, kemikalije, kosmetična sredstva, sveče, izdelki iz kovin ali papirja I. t. d.

6. Lesene dasčice in one iz lepenke, papirnat lističi in drugi enaki predmeti, na katerih so omotane tkanine, trakovi posamenterija, niti, predivo, žica, linoleum, vošeno platno, natakunjene šivanke ali našiti gumbi I. t. d.

7. Vse škatljice iz papirja, lepenke, gelatine in celuloide, brez razlike oblike in olupšave, ki so napolnjeni z bonboni in drugimi sladlicami. So pa take škatlice iz slonove kosti, biserne matice, želvine ali iz njih imitacij, iz usnja in drugih navedenih stvari, se smatrajo kot neobičajni in dragoceni zavoji, ki se carinijo z blagom vred po kakovosti stvari iz katere so izdelani.

III.

Neto teža se določa, ali po odstotku za dotične zavoje določenem v tarifi, ali pa z tehtanjem.

Z tehtanjem se neto teža določa:

1. Pri nakladkih, ki vsebujejo blago raznih tarifnih postavk.

Ako se pa v takem zavoju nahaja tudi še blago, ki plača carino po bruto teži, se zavoj zase steha in se smatra za taro, ki ne plača carine.

2. Ako je blago, ki se carini po neto teži v neobičajnih in nepopolnih zavojih.

3. Ako se nahaja v zavoju enostavno blago, karerega teža se v resnici razlikuje od zato določene odstotne tare.

Tehtanje blaga pa ni dovoljeno, ako se uvaža brez notranjega zavoja in ako povzroča tehtanje težkoče.

Ko se določa neto teža blaga z tehtanjem se izuzemši zunanji zavoj, lahko tudi zase carini notranji zavoj, ki ne spada v neto težo.

Dovoljeno ni pri zunanjih zavojih odstranjevati posamezne dele.

Carinarnice imajo v vseh slučajih pravico in dolžnost čuvati, da se odbijanje tare po odstotkih ne vrši na škodo države.

Franc Solivan.

Naši čekovni uradi.

Doslej obstoječi jugoslovanski poštočekovni uradi: za Slovenijo v Ljubljani, za Bosno-Hercegovino v Sarajevu in za Hrvatsko-Slavonijo v Zagrebu se prav lepo razvijajo. Želeli pa bi bilo, da se delokrog hrvatskega urada razširi na Vojvodino in delokrog bosanskega na Dalmacijo. Koristno bi bilo tudi, da se — kakor hitro bode nedostatek osobja to dopuščal — oživotvori v Beogradu čekovni urad za Srbijo in Crno goru.

Ko bodo posamezni pokrajinski čekovni uradi zadovoljivo, v polnem obratu poslovali, (in eventualno tudi prej, predno se še otvori čekovni urad v Beogradu) — pa se naj čim prej pristopi k vprašanju centralizacije čekovnih uradov, oziroma naj se vsi pokrajinski čekovni uradi spoje v enega. Mučno je sedaj, ko n. pr. na slovensko položnico ne moreš v Zagrebu ničesar položiti in obratno na Hrvatke ne v Ljubljani. Saj smo vendar v eni državi! Če govorimo o centralizaciji, pa s tem nikakor ni rečeno, da bi moral biti glavni centralni urad v Beogradu. Lahko bi bil n. pr. v Zagrebu ali Sarajevu, kar bi bilo iz praktičnih razlogov celo priporočati, ker leži Zagreb in Sarajevo nekako v sredi države in ker je n. pr. v Sarajevu tako cirilsko kakor latinsko pismo doma in v rabi, dočim piše Beograd izključno v cirilici, Ljubljana pa izključno v latinici. Tako centraliziran čekovni urad SHS naj bi se naslonil na »Narodno banko«, in bi mogel trgovcem služiti v izdatni meri tudi pri nakupu in prodaji deviz. Na ta način bi se razbremenile druge banke in kontrola devizne kupčije bi bila lažja. Jako umestno bi bilo tudi, če bi SHS čekovni urad stopil v recipročno zvezo z inozemskimi čekovnimi uradi, tako da bi bilo n. pr. mogoče, da si nakazuje trgovec, ki ima svoj konto pri SHS čekovnem uradu in pri avstrijskem poštohranilničnem uradu, zneske iz Ljubljane na Dunaj in obratno. Tako razmerje je obstajalo svoječasno med avstrijsko in ogrsko pošto hranilnico in menda tudi med Dunajem in Berlinom. Zakaj bi to pri nas ne bilo mogoče? Razlika valute ne igra nobene vloge; denar se pač preračuna po dnevnem kurzu. Tudi bi bilo n. pr. za trgovce in druge potnike jako prijetno, če bi si mogli potom SHS čekovnega urada nakazati zneske recimo za Prago ali za Trst v izplačilo pri tamošnjih čekovnih uradih ali pri tamošnjih bankah, v dotični valuti. Vse to je bilo popred mogoče potom avstrijske poštne hranilnice za Budimpešto in za Berlin. V ta namen — kot rečeno — ni treba drugega, kakor da stopi naš čekovni urad v recipročno zvezo z inozemskimi čekovnimi uradi, ali kjer bi ti ne obstojali, v recipročno zvezo z eno ali drugo velebanko v dotičnem inozemstvu.

Želeli bi pa bilo, da bi se ta čekovni urad kolikor mogoče preosnoval v pošto hranilnico.

Izvoz in uvoz.

Izvoz in uvoz Čehoslovaške. Uvozna in izvozna trgovina čehoslovaške republike je podvržena nadzoru posebnega urada za zunanjo trgovino v Pragi, Čehoslovaški uvoznik mora vsak uvoz blaga podrobno, po pošiljkah javiti temu uradu. Izdano potrdilo te prijave pošlje potem odpošiljalcu v inozemstvo, kateri ga mora priložiti tovarnamu listu vsake pošiljke, da ga dobi na pogled obmejna carinarna. Enako postopanje je predpisano za izvoz. Čehoslovaški izvoznik mora izvoznemu listu priložiti prijavo. Za vsako pošiljatev pri izvozu in uvozu je treba posebno prijavo, katero se mora izpostaviti v dveh eksemplarjih, da eden ostane prijavitelju.

Izvoz iz Nemčije. Nemški izvoz na Angleško se zvišuje od dne do dne. Samo meseca novembra so Nemci eksportirali 2692 ton barv, 1404 tone papirnatih izdelkov, veliko množino naučnih instrumentov, igrač, ur itd.

Narodno gospodarske zadeve. Trgovina.

Licitacija tobaka. Kakor smo poročali, bo ministristvo dovolilo izvoz večje količine tobaka v inozemstvo. Uprava državnih monopolov je odredila licitacijo tega tobaka na 25. t. m. ob 10. uri dopoldne. Licitacija je ustmena, ter se bo vršila v pisarni upravnika državnih monopolov v Beogradu. Tobak je v paketih po 25 in 100 gramov, ter se bo prodajal sledeče: Hercegovinski flor in najfinejši trebinski 280 kg po 225 din. kg. Najfinejši hercegovinski 14.500 kg po 180 din. kg. Fini hercegovinski 33.250 kg po 150 din. kg. Srednji hercegovinski 129.000 kg po 120 din. kg. Cigarete v paketih po 500 in po 20 komadov: Macedonske specialitete 10 milijonov komadov 250 din. 1.000 kom., Macedonske II. vrste 10 milijonov kom. 170 dinarjev 1.000 kom. Srbske specialitete 30 milijonov kom. 140 din. 1.000 komadov.

Luka za našo trgovino z Ameriko. Naše pooblaščenno trgovsko društvo v New Orleansu je poslalo obširen referat ministristvu za trgovino in industrijo, v katerem priporoča, da se to mesto vzame v poštev kot trgovski pristanišče za trgovino med našo državo in Zjedinjenimi državami. Po mnenju tega društva je to pristanišče najceneje od vseh trgovskih pristanišč v Ameriki, ker leži v centru Misissipske doline. Na eni prihodnih sej, se bo to vprašanje odločilo.

Francozi in grško tržišče. Francozi se boje, da bodo radi političnih sprememb na Grškem popolnoma izgubili grško tržišče. Posledice nedavnih dogodkov, so se na francoski trgovini že jasno pokazale.

Industrija.

Naša železna industrija. V Kamni gorici in Kropi je naša železna industrija skoro popolnoma ustavljena. Že meseca junija preteklega leta je bila železo-obrtna zadruga prisiljena odpustiti nekaj delavcev in skoro vse delavke, ter skriti delo na 6 ur dnevno. 1. t. m. pa se je pojavil poln zastoja. Dela le še kakih 20 delavcev.

Tovarna za vagon. V Brodu na Savi se v kratkem ustanovljena tovarna za vagon pod imenom: »Prva jugoslovanska tvornica vagona, strojeva i mostova d. d. u Brodu«. Ta tovarna nam je pač zelo potrebna, da ne bo treba iskati inozemskih tovarni, ki bi popravljale naše vagon in lokomotive. Bred je po svoji legi in radi izobilja drv zelo pripravno mesto za tako tovarno.

Tovarna za sardine. Tvornica za sardine Mandešić in drug v Milni na otoku Brač je svoj obrat izpopolnila in je sedaj edina tvrdka te vrste na naših tleh, ki je zmožna konkurirati s tujo robo.

Premog v Nemčiji. Nemčija je v svrhu zvišanja produkcije premoga postavila 190.000 novih rudarjev. Tako skrbi Nemčija za zboljšanje svoje industrije.

Aluminij in emajlirana posoda. Angleška tržišča so poplavljeni z nemškimi aluminijevimi izdelki in emajliranimi predmeti. Mesečno pošiljajo Nemci okrog 30 ton takega blaga v Anglijo, kjer se je našlo mnogo odjemalcev, ker so ti predmeti za 50% cenejši, čem domači.

Kriza v ameriški industriji svile. Radi visokih delavskih plač, se ameriške tovarne za svilo nahajajo v težki krizi. Največ ameriške svile se sedaj izvažajo v Anglijo, kjer se prodaja po vsaki ceni.

Bombaž. Pričakovati moramo silen padec cen bombaža. Pridelek bombaža v Ameriki je bil nepričakovano visok. Razni spekulanti, ki so bili mišljenja, da bodo cene bombaža še vedno rastle, so nasadili velike množice bombaža na novo. Če k 13 milijonom lanskega leta pridelanih bal pričunamo še zalogo Amerike z okroglo 4 milijonami bal, egiptovski in indijski bombaž, ter če pomislimo, da mnogo predlinic stoji brez dela, je naše prič-

čakovanje upravičeno. Amerikanci seveda delajo z vsemi silami proti padcu cen. »Amerikanska bombažna družba« je sklicala v Memfisu sestanek, farmarjev, bankirjev, trgovcev, podjetnikov itd. vseh ameriških držav, ki producirajo bombaž. Na tem sestanku so zastopniki sklenili, da se letos ne sme zasadi več bombaža, kot polovica preteklega leta obdelane zemlje. Na ta način Amerikanci upajo, da ustavijo padanje cen. Da se pa sklep tega sestanka tudi izpolni, so storjeni vsi potrebni koraki glede najstrožje kontrole.

Kriza volne. Kriza volne na Angleskem ni prenehala največ iz tega vzroka, ker ima Angleška velike zaloge volne še iz časa vojne, pa jih ne pošlje na trg. Kupci čakajo, da padejo cene, trgovci se pa boje izgube.

Amerikanska tekstilna industrija. V ameriški tekstilni industriji vlada zastoj. V New Yorku in Filadelfiji je čez 100.000 delavcev postavljenih na cesto.

Železne rude in azbest v Rhodesiji. Bogati železni rudniki in velike množine azbesta so najdeni v Rhodesiji. Z eksploatacijo se bo pričelo v najkrajšem času.

Carina.

Carinjenje srajc. Direkcija carine je objasnila vsem carinaricam, da se morajo srajce cariniti po materialu iz katerega so izdelana prsa, toda le v tem slučaju, če material iz katerega so izdelana prsa plača višjo stopnjo carine, kot material iz katerega je izdelano perilo. Če pa bi prinašal material iz katerega so izdelana prsa nižjo carino, se carini blago iz katerega je izdelano perilo.

Carina na doge. Minister za finance je odredil, da se doge carinijo kakor sodi z lesenimi obroči.

Denarstvo.

Odredba glede oddaje denarja. Glavno ravnanje državnega računovodstva je izdalo odredbo, da se morajo vse svote, ki se nahajajo pri posameznih ministrstvih in avtonomnih ustanovah, bodisi od raznih fondov, bodisi od državnega dohodka, takoj oddati glavni državnim blagajni v Beogradu ali okrožnim in finančnim upravam.

20 dinarske novčance. Upravni odbor Narodne banke je odločil, da se 20 dinarske novčance potegnijo iz prometa v teku treh mesecev. Če bodo mesto njih izdane druge novčance ali ne in zakaj se jih odstrani iz prometa, ni znano.

Zamenjavanje denarja v Rumuniji. Rumunski državljani, ki so imeli krone, so jih menjali po 0.50 leja, sedaj se menjajo rublji v Besarabiji po kurzu 1 leja za 1 Lvovov rubel in 1.36 leja za 1 Romanovski rubel. Tako bo delo denarne unifikacije skoro končano.

Kredit romunski vladi. Rumunska vlada je naročila mnogo novih in oddala v popravilo mnogo pokvarjenih lokomotiv, da povzdigne svoj promet. Za denarjem v to svrhu se je obrnila na razne banke, ki so ji odkrile visok kredit.

Promet.

Zastoj na železnicah. Na velikih postajah leži po sto in sto vagonov natovorjenih z raznim blagom, še z takim, ki je namenjen za božične praznike. Za te vozove se nikdo ne zmeni, razven tatov, ki pridno kradejo. Kedaj in kako se bo razvozljala ta gordijski

vozel še nikdo ne ve. Žalostno na tej stvari je pa, da trpe trgovci in konsumenti veliko škodo, kajti železnice se za odškodnino prav malo zmenijo.

Razno.

Proti draginji. Naša vlada bo na inicijativo zastopnikov radikal in demokrat. stranke napravila odločne korake proti draginji. V to svrhu je izbrana posebna komisija, ki bo zbirala potrebne podatke in stavila predloge.

Kolekovanje tovarnih listov. Minister za finance je povišal takso za kolekovanje tovarnih listov od 20 para na 1 dinar. To velja za celo kraljevino.

Pristojbine za vidiranje potnih listov v Italijo. Italijansko poslanstvo v Beogradu objavlja, da znašajo pristojbine za vidiranje potnih listov 20 lir v zlatu ali 120 dinarjev ali 480 kron.

Minister za trgovino in industrijo je konferiral 6. t. m. v Zagrebu z zastopniki trgovine in industrije ter se orijental o njihovih težnjah. Med drugim je izjavil, da trgovska in industrijska politika ne gre pravo pot ter da se bo moralo mnogo spremeniti. Obljubil je, da se bodo vedno, predno izda kako važno odredbo glede trgovine ali industrije, posvetoval z interesi. To nam vzbuja veliko upanje na boljšo bodočnost.

Stavka v premogovniku Ivanec. Radi korakov, katere je vlada podvzela proti boljševikom, je v premogovniku Ivanec izbruhnila stavka. Vlada mora energično napraviti konec akcijam boljševikov, ki prinašajo državi in konsumu le škodo, koristi pa nikomur.

Davek na glasovirje. Kakor se poroča, hoče minister za finance naložiti davek na glasovirje. »Zagrebačka podružnica udruženja jugoslovenskih muzičara« je na svoji seji protestirala proti takemu davku, ki bi škodoval razvoju naše mlade umetnosti in materijalnemu stanju učiteljev in učiteljic. V slučaju pa, da minister za finance svoj načrt izpelje, zahteva »udruženje«, da se tega davka osvobode vsi profesionalni muzikantje, ki so člani imenovanega udruženja, člani gledališč in filharmonije, ter vsi oni učenci, ki se hočejo za stalno posvetiti glasbi.

»Kaštel« nova tovarna za kemične izdelke. Pri Karlovcu je kupljeno posestvo »Kaštel« z vsemi gospodarskimi zgradbami in okoli 60 arav zemlje. Zgradbe bodo adaptirane deloma za tovarno, deloma za stanovanja uradnikov, zemlja pa se bo porabila za kulturo zdravilnih zelišč. Ta tovarna je prva te vrste ter bo pridelovala lekarniške potrebščine, tablete, injekcije, preparate iz zdravilnih zelišč itd. Z njenim osnovanjem je izpolnjena želja vseh naših lekarnarskih in zdravniških krogov, ker ne bomo več odvisni od inozemskih tovarn in ker se bodo naše surovine predelovale doma in ne več v tujini, kakor do sedaj.

Izložba banatskih vin. Ker se je popraševanje po banatskem vinu radi izpremenjenih težavnih prilik znatno zmanjšalo, je gospodarsko društvo v Vrhu v Banatu sklenilo, da priredi razstavo banatskih vin v drugi polovici tega meseca, da tem potom zopet zainteresira trgovce za banatska vina. Letošnja vina so bolj od lanskih.

Predavanje o Siamu. Z ozirom na vprašanje našega trgovskega stika z

vzhodno-egejskimi državami priredi trg. društvo »Merkur« dne 17. januarja 1921 ob 7. uri zvečer v dvorani »Mestnega doma« predavanje o Siamu. Predaval bo inženjer Ferdo Lupša, ki je proučeval kot siamski državni svetnik skoro poldrugo desetletje vzhodno-azijske razmere. Predavanje bo ilustrovano s skioptičnimi slikami. Siamska država je med našim narodom le malo poznana. Ta država, kakor tudi vse druge na daljnem vzhodu, posebno Kina ter Japonska pa ponujajo vendar ugodno polje posebno za trgovinske stike. Razmerje med Evropo in Azijo zadobiva vedno važnejšo obliko. Vsi narodi, če tudi najmanjši, lastniki mornarice ali tudi brez mornarice se pečajo danes s tem, da zadobe z Azijati ugodni stik, oziroma da ojačijo že obstoječe zveze. In vidi se že v vzhodni Aziji ljubosumno gibanje med posameznimi evropskimi narodnostmi in Ameriko, in to posebno na polju trgovine in prometa. Tudi mi Jugoslovani smo stopili v krog samostojnih in neodvisnih narodov. Dana nam je torej priložnost, da ne stojimo več v ozadju, da se podamo ne oziraje se na druge tudi mi na vzhodno-azijsko prizorišče, zato da navežemo tam lastno trgovino in promet, kakor so stili to že vsi drugi napredni narodi in države. Saj žive tam zunaj narodi, ki štejejo med 400 milijonov, ki pa si tudi žele stika z evropskimi podjetniki brez razlike narodnosti. Čehoslovaki, ki so se opustili stoletnega jarma v istem času ko mi, imajo že redni promet in stik. Ti nam naj bodo v vzgled. Ali nebi bilo lepo, častno in koristno za naš narod in državo, ako bi se jugoslovenska zastava polazala prvič pri narodih daljnega Vzhoda? Potrebno je, da svetu pokažemo to kaj imamo in kaj znamo, da nismo narod tistega Balkanizma, o katerem govore Angleži, ki nas proglašajo kot take pred svetom. — Predavanje o Siamu bo zato poučno in zanimivo, pa ne le samo za trgovce importa in eksporta, ampak tudi za vse druge kroge, ki se zanimajo za daljnji Vzhod. V torek 18. januarja 1921 se bo vršil sestanek interesentov importa in eksporta ter drugih krogov v svrhu, da se ugotovi smer naše gospodarske politike in trgovskega stika z vzhodno-azijskimi državami. Razmotrivalo se bo tudi vprašanje naše prve znanstvene in trgovsko-gospodarske ekspedicije v vzhodno Azijo. Zato se prosi, da se vsi merodajni in zainteresirani krogi udeležijo osobito tega sestanka.

Naznanila trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Štev. 97. Poštno in brzojavno ravnanjstvo je izdalo v lastni založbi poštno-carinski pravilnik. Opozorjamo interese, da se dobijo izvodi proti plačilu à 18 kron pri gospodarskem uradu poštne in brzojavnega ravnanjstva v Ljubljani.

Borza.

Zagreb, 10. januarja. Devize: Berlin 214 do 216, Milan 530 do 534, London 545 do 552, New York 154 do 154.50, Pariz 915 do 925, Praga 176 do 177.50, Ženeva 2300 do 2400, Dunaj 2310 do 23.25. Valute: dolar 149.75 do 150.50, avstrijske krone 24

do 26, rublji 65 do 75, češke krone 168, napoleonori 490, marke 204 do 206, leji 195 do 200, italijanske lire 520 do 525.

	Denar	Blago
Jadranska banka	1800	
Jugoslovenska banka	598	601
Ljubljanska kred. banka	900	915
Narodna banka	665	670
Hrv. eskomptna	1512	1520

Dunaj, devize: Zagreb 438 do 442, Berlin 954 do 960, Budimpešta 115 do 117, Bukarešta 885 do 895, London 2475 do 2495, Milan 2325 do 2345, New York 682 do 686, Pariz 4040 do 4080, Praga 770 do 776, Sofija 745 do 755, Varšava 84 do 86, Zürich 10450 do 10500. Valute: dinari 1748 do 1768, dolarji 673 do 677, francoski franki 4040 do 4080, švicarski franki 10450 do 10500, češkoslovaške krone 771 do 777, ogrske krone 117 do 119, leji 877 do 887, levi 745 do 755, lire 2325 do 2345, marke 953.50 do 959.50, poljske marke 91.75 do 93.75, funti 1470 do 1490, rublji 337 do 343.

Praga, Devize: Beograd 230 do 232, Berlin 121.25 do 122.75, Bukarešta 117.75 do 119.25, Zürich 1358.50 do 1361.50, Milan 305.50 do 307.50, Pariz 528.50 do 531.50, London 320.50 do 322.50, New York 88 do 89, Dunaj 12.425 do 13.425, Zagreb 56.75 do 57.75, Varšava 11 do 12, Budimpešta 14.375 do 15.375. Valute: jugoslovenske note 221 do 223, marke 121.25 do 122.75, rumun. note 117.75—119.25, bolgarske note 92.75 do 93.75, Švica 1353.50 do 1356.50, lire 302.50 do 304.50, franc. franki 525.50 do 527.50, funti 318.50 do 320.50, dolarji 87 do 88, avstrijske žig. 12.625 do 13.625, poljske marke 10 do 11.

Zürich, devize: Berlin 8.95, New York 651, London 23.63, Pariz 38.60, Milan 22.40, Praga 7.35, Budimpešta 1.075, Zagreb 4.20, Bukarešta 8.50, Varšava 0.95, Dunaj 1.40, žigosane 1.

Tržna poročila.

Sarajevo. Moka 0 16.80, za kuharje 15.30, krušna 14.30, kava 64 do 72, ječmenova kava 11—12, čaj 100 do 120, kakao 120, italijanska čokolada 120—160, paprika 70—120, mak 36—44, Karbid (100 kg) 1000, metle 8, 9, 10—12, suhe slive 13—16, vanilija 800—1000, sgda za pranje 10—12, kolofonijum 38.

Bačka. Pšenica K 940— do 960—, ječmen K 520—, oves K 310—, nova kuruza K 360— do K 380—.

Novi Sad. Pšenica K 940— do 960—, ječmen K 520—, oves K 310—, nova kuruza K 350— do K 370—, stara kuruza K 350— do K 380—.

Cene nemškemu vinu. Nemška vina pretekle trgatve so precej dobra, zato so tudi cene precej visoke. Če bi ne bilo pomanjkanje sladkorja, da bi se vina mogla predelavati, kakor prejšnja leta, bi bile cene še višje. V Rheingau-u je vino doseglo ceno 25.000 mark za 1200 litrov, v Rheinbessenu 11.000 do 15.000 mark. Vino leta 1919 se prodaja po 13.000—27.000 mark za 1200 l. V okolici Naha se prodaja letošnje vino po 15.000 mark, vino leta 1919 po 15.000 do 20.000 mark. Moreljska letošnja vina po 11.000—14.000.

**Pravi dr. Oetkerjev
PECILNI PRAŠEK IN
VANILIJEV SLADKOR**

se zopet dobavlja.

Zastopstvo:

A. BUTSHER
trgovska agentura
Ljubljana, Gorupova ul. 3.

I. C. MAYER
LJUBLJANA

MANUFAKTURA

62,10—10

EN GROS

EN DETAIL

Moško in žensko perilo, predpasnike in delavske hlače izdeluje in razpošilja najceneje izdelovalnica perila

R. Stermecki,
Celje.

Naročite vzorčni zavoji 12 komadov. Izdelava zelo natančna! Cene posebno nizke!

J. KOPAČ, svečarna

Ljubljana, Celovška cesta 90.

Priporoča voščene sveče, zvitzke, sveče za hišno rabo in kadilo.

Kupuje 60, 20—20

čebelni vosek, suhe satine, kapljine po najvišji dnevni ceni.

BALKAN

delniška družba za mednarodne Transporte.

Brzjavni naslov: Spedbalkan.

6, 52-25

Ljubljana, Maribor, Beograd, Zagreb, Trst, Wien.

Spedicijska vsa vrsta. Sprejemanje blaga v skladišča. Zavarovanja. Mednarodni prevozi. Selitve s patent. poštvenimi vozovi na vse strani.

Prvo ljubljansko javno skladišče spojeno s tiro južne železnice.

Carinska agencija javnih skladišč.

Največje domače spedijsko podjetje v Jugoslaviji.

Oprava za pisarne

registrature, pisalne mize, fotelje
v lepi izbiri.

Vabimo na ogled!

8, 20-20

Na debelo! Na drobno!

Veletrgovina z železnino
Breznik & Fritsch

Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 1

priporoča svojo izredno bogato zalogo različnega železnega blaga po nizkih cenah!

Točna in solidna postrežba!

Na debelo! 89, 20-10 Na drobno!

Veletrgovina papirja, knjigarna
in tovarniška knjigovodstva**VILKO WEIXL**

Maribor

Glavni trg št. 22

priporoča vse vrste šolskih in pisarniških potrebščin ter šolske in leposlovne knjige.
Izvršuje vsa knjigovodska dela.

Izdelovalne papirnih vrečic.

45, 20-8

67, 50-22

A. & E. SKABERNE
LJUBLJANA, MESTNI TRG ST. 10.Uvoz in prodaja vsakovrstnega inozemskega
manufakturnega blaga
in pletenin.

Na debelo in drobno.

Društvo lesnih trgovcev
druvske doline

v Mariboru

Aleksandrova cesta št. 45

kupi in prodaja

rezani in tesani les

v vsaki množini po dnevnih cenah.

23, 52-24

Na debelo. Na drobno.

Leopold Pevalek

Ljubljana - Židovska ulica 4.

Trgovina s papirjem. Solske potrebščine. - Razglednice.

106, 52-16

Na debelo. Na drobno.

Fr. Brumat

Ljubljana

Mestni trg št. 25, I. nadstr.

Manufaktura in tkanine.

!!! Konkurenčne cene. !!!

118 52-10

17, 24-24

Fr. Stupica, Ljubljana

Gospodarska cesta 1

priporoča svojo zalogo

železnine, poljedelskih
strojev in železnih
blagajni na debelo.**Ant. Krisper**Coloniale
Ljubljana.

55, 52-25

Jadranska montanska
družba, d. z o. z. Ljubljana

Zvonarska ulica 5 (S).

Telefon 9. - Brzjavni „Montana“

Import. Eksport.

Prodajamo in kupujemo na debelo:

Vse vrste
kovin, rudnin
in kemikalij ter vse
industrijske izdelke, spadajoče v rudarsko, fužinarsko in kemijsko stroko. 65, 26-24**Anton Tonejc in drug**

Maribor, Jugoslavija

trgovina s kolonijalnim,
špecerijskim blagom in
deželnimi pridelki na debelo.Brzjavni: Tonejc Maribor. - Telefon št. 68. - Čekovni račun št. 11.668.
Tekoči račun pri ljubljanski kreditni banki v Mariboru.

UVOZ. IZVOZ.

IZVOZ JATC.Veletrgovina manu-
fakturnega blaga**Hedžet & Koritnik**

Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 4.

Telefon Interurban št. 75.

11, 50-24

Dobiva ponajveč iz Anglije v velikih množinah
raznovrstno volneno,
modno in perilno blago.

„SVETLA“

elektrotehniško podjetje

JANKO POGAČAR

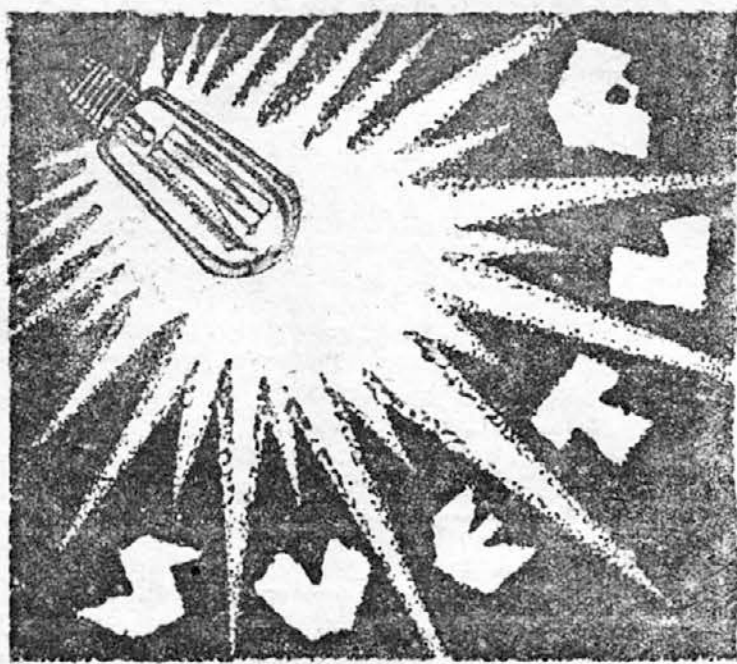
Lovro Effenberger & Cie.

Centrala LJUBLJANA

Najboljša izvedba. - Takojšnja odprema.
Najnižje cene. - Ponudbe in pojasnila na
željo vsaki čas brezplačno na razpolago.

Podružnica v ZAGREBU

Frankopanska ulica šte. 2.

Instalira: popolne elektrarne, prekozemne cen-
trale, popolne napeljave v mestih in
pokrajinah, naprave za vsakovrstno industrijo, raz-
svetljavo javnih in privatnih poslopij, tovarn, gle-
dališč, bank, hotelov itd., posamezne naprave za
normalne in specialne svrhe, telefonske, telegrafske
in signalne naprave itd.

Dobavi: motore, diname, pretvornike (Umformer),
generatorje za motore, ventilatorje, elek-
trične kurilne in kuhalne aparate za domačo, obrt-
niško in medicinsko uporabo, merilne aparate, števec,
inštalacijski in vodilni material vsake vrste, ročne
svetilke, armature, svetlobna telesa, žarnice vseh
vrst, vsakovrstni material za slabi tok, akumula-
torje, žepne baterije, ovoje itd.

Izdeluje: moderna telesa za razsvetljavo, na-
stropne, stenske, stojne svetilke, stropne sve-
tilke, lesence, vsakovrstne svilen senčnike po
lastnih umetniških osnutkih, izdeluje naročila na-
tlačno tudi po zaželenih predpisih ali vposlanjih
skicah.

Specijalitete: novi patentirani „Sona“-zvonci
za močni tok, brez baterije,
brez transformatorja, nikakih nadaljnjih stroškov za
oskrb zvonca, navadno priklapljen zvonca brez
truda na vsako obstoječo svetlobno napeljavo, nova
patentirana autohupa „Sonavox“, patentirani
držaji za senčnike „Sona“ brez vijakov.

Zveza slovenskih trgovcev v Celju

nudi po skrajno nizkih dnevnih cenah
in sicer: sladkor, sol, petrolej, vžigalice
navadne in Ciril Metodove. Naročila
naj se naslovijo direkto na »Zvezo«.

Telefon št. 135. Brzjavni: Kreditno blago.

5 b), 25-13

Veletrgovina

A. Sarabon

v Ljubljani

špecerijsko blago
raznovrstno žganje

moko

in deželne pridelke
raznovrstno rudninsko

vodo,

Lastna pražarna za kavo
in mlin za dišave
z električnim obratom.

Ceniki na razpolago.

SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA

Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 1.

Interesna skupnost s Hrvatsko eskomptno
banko in Srbsko banko v Zagrebu.

Kapital 20.000.000 K. — Rezerve okrog 6.000.000 K.

Izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.

Sprejema: vloge na knjižice in na tekoči
račun proti najugodnejšemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja: devize, valute, efekte itd.

Eskontira: menice, terjatve, fakture.

Daje: kredite in predujme na blago, efekte itd.

Izdaja: akreditive na vsa tu- in inozemska
mesta.

Pospešuje: trgovino, industrijo ter uvoz in
izvoz.

Brzjavni naslov: Eskomptna.

Interurb. tel. št. 146.

50, 20-20

Specerijska in deli-
katesna trgovina na
debelo

T. Mencinger

Ljubljana

Resljeva cesta št. 3. — Sv.
Petra cesta št. 35.

Zaloga: vin, salam,
likerjev, mineralnih
vod.

13, 20-20

Lesene žeblice za čevlje

izdeluje 140, 48-2

Tovarna lesenih žeblic

Ivan Seunig ml.

Tace pod Šmarno goro pri Ljubljani.

80, 20-16

Priporoča se veletrgovina

Fran Derenda, Ljubljana

105, 20-14

Em. nska cesta 8.

Brzjavni: Derenda Ljubljana. — Telefon interurban šte. 313.

Podružnica: PUNAJ II., Obere Donaustrasse šte. 105.

Zastopstva: ZAGREB, ZEMUN, SARAJEVO.

Glavna zastopstva svetovnih čehoslovaških tovarov.

Sukno, hlačevina, podloga. - En gros.

Konfekcija

v bogati izberi, od najfinejšega do
najprostejšega kroja in izdelave.

Underwood

najboljši ameriški pisalni stroj
sedanjosti

Opalograph

razmnoževalni aparat,
razmnožuje strojno in ročno pisavo potom neizbruljive steklene plošče.

Glavno zastopstvo za Jugoslavijo: 15, 20-20

The Rex Co. Ljubljana, Gradišče 10.

Moderno urejena popravilnica vseh pisalnih strojev.

